SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE TARİHİ NESNE KULLANMA DURUMLARI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ
Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye, zakkus@atauni.edu.tr

Doç. Dr. Selçuk İLGAZ
Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye, ilgaz@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Hasan ASLAN
Kafkas Üniversitesi, Kars, Türkiye, hasanaslan_25@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖRTEN
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye, ortenhakan@gmail.com

ÖZET

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren eğitim-öğretim anlayışları, yaklaşımları ve felsefelerinde yaşanan yeni gelişmeler öğretmen ve öğrencilerin, eğitim-öğretim sürecindeki rollerinin sorgulanması ve tartışılmasına yol açmıştır. Bu sürecin sonunda köklü bir değişim yaşanmış ve bu değişim tarih öğretimine de yansımıştır. Bu bağlamda öğrenciler, kendilerine sunulan bilginin pasif alıcısı ve ezberleyicisi değil; öğrenme-öğretme süreçlerinin merkezinde yer alan, toplumdaki tüm kaynakları kullanarak ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşan, elde ettiği bu bilgileri kendi geçmiş yaşantı ve deneyimleri sonucunda elde ettiği bilgilerle ilişkilendirerek yeniden yapılandıran bireyler olarak görülmeye başlanmışlardır. Tarih öğretimi özelinde ise geçmişe ilişkin bilgilerin öğretmen tarafından pasif durumdaki öğrencilere aktarılması yerine; tarihin doğası, tarihsel bilgi üretme süreçleri, bu süreçte kullanılan metotlar ve çalışma becerileri, kaynak ve kanıtların kullanımı gibi becerilerin öğrencilere kazandırılması öğretimin öncelikli hedefleri arasında yer almıştır. Bu durum ise tarihin birinci elden kaynaklarından bir tanesi olan nesnelerin tarih öğretiminde kullanılmasının önem kazanmasına yol açmıştır. Nesneler, gerçek dünyayı anlama ve anlamlandırmanın bir parçası, geçmişi somutlaştırmanın bir öğesi, geçmişi aydınlatmanın bir veri kaynağı olarak görülmeye ve eğitim-öğretimde kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler derslerinde tarihi nesne kullanmaya yönelik görüşleri ile nesne kullanma durumlarını tespit etmektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Çalışmada veriler, açık uçlu görüş formu ve gözlem formu ile toplanmıştır. Çalışmanın katılımcı grubunu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıfında öğrenim gören 7 öğretmen adayı oluşturmuştur. Açık uçlu görüş formu ve gözlem formu ile toplanan veriler, içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının, tarihi nesneler hakkında eksik ve yanlış bilgilere sahip olmalarına rağmen konuya ilişkin bilgilerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu; tarihi nesneleri öğretimde kullanabilme becerilerinin ise yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi nesne, nesne çözümlemesi, sosyal bilgiler öğretimi, sosyal bilgiler öğretmen adayı.